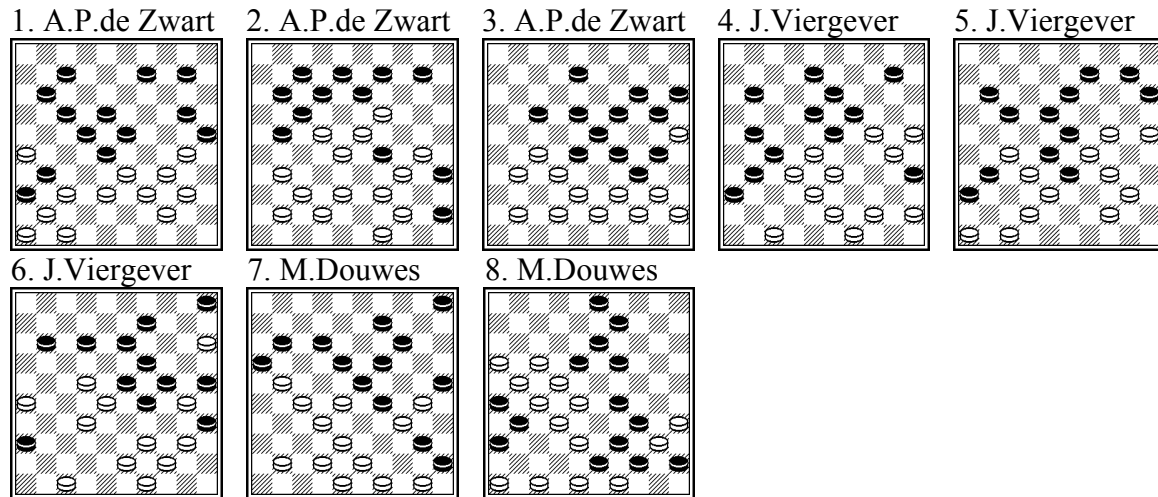

Nieuwe tric-tractaties

In de vorige rubriek maakte ik melding van de prachtige problemen die Aart de Zwart, Jaap Viergever en Max Douwes gemaakt hadden op het tric-tracmotief 45(50)/(6). Dat was grotendeels in de Vijftiger jaren van de vorige eeuw. Vooral De Zwart maakte indruk met een aantal echter “klassiekers” en Viergever publiceerde een paar prachtige series op dit thema. Enfin, kijkt u zelf maar mee en geniet van de kunstzinnigheid van de volgende problemen

Oplossingen:

1. (De Zwart) 1. 34-29! keus 2. 26-21! keus 3. 21x1; keus 4. 1x13!! 31x42 5. 47x18; 36x47
6. 46-41; 47x36 7. 13-4! 36x13 8. 4x6

Toen ik als 14-jarige dit probleem voor het eerst zag, heb ik bijna een hele nacht wakker gelegen. Het was voor mij bijna onbestaanbaar dat zo iets fraais mogelijk was. Allereerst zien we de fraaie slagkeuzes, maar vooral de slag naar het losse veld 13 vond ik geniaal.

Voor wie hem niet kennen: Aart de Zwart is de oudste damproblemist van Nederland. Hij componeerde al voor de Tweede Wereldoorlog en dat doet hij nog steeds. Aart woont in Haarlem en is daar zelfs nog af en toe op de clubavond van HDC. Hij is een van de beste beoefenaars van het probleemvak. Terecht werd hij door de FMJD onderscheiden met de titel “Internationaal grootmeester in de damproblematiek H.C”.

2. (De Zwart) 1. 23-18; 12x43 2. 49x38; 29x49 3. 19-14! 49x47 4. 14x1 en na de mooie meerslagen volgt nu een subtiele slagkeus; 47x50A 5. 37-32; 17x37 6. 1-12! 35x24 7. 12x6 A. 47x44 6. 37-32; 17x37 7. 1-6! 35x24 8. 6x50

We zien het onvoorstelbare gebeuren: beide tric-trac-motieven worden in één compositie verenigd. Een topprestatie, waarbij het feit negeren dat wit twee schijven voor staat. Je kunt ook niet alles hebben!

3. (De Zwart) Een plaatje om te zoenen en een oplossing om te knuffelen

1. 27-22; 18x47 2. 40-35; 28x48 3. 35x2; 47x33 4. 39x10; 48x50 5. 25x14; 15x4 6. 45-40! Ja, dat moet echt eerst; 34x45 7. 14-9; 4x13 8. 2x6

4. (Viergever) Dan komen we bij Jaap Viergever; technisch misschien wel de beste van allemaal. In Het Damspel van april 2010 heb ik extra aandacht besteed aan deze uitzonderlijke problemist. 1. 47-41; 36x47 2. 33-29! 47x50. Slaat zwart naar 22 of 17, dan volgt 45-40, 43-38, 38-33 enz. met dezelfde afwikkeling, waarbij wit echter een extra schijf op 49 overhoudt. 3. 45-40; 23x45. De motiefstukken zijn “gebracht”. 4. 43-38; 50x22 of 17 5. 49-44; 17 of 22x50. 6. 38-33; 27x20 7. 25x3; 35x24 8. 3x6

5. (Viergever) 1. 27-21; 28x48 2. 21x12, met een leuke onderbreking van de reis naar de damlijn; 48x19 3. 46-41; 23x45 De meerslag regeert en schijf 33 blijft nog even “hangen”.

4. 12x3; 33x42 5. 47x38; 36x47 6. 25-20! Nog een extra meerslagje; 47x50 7. 3-26! De witte dam verlaat zijn hok; 15x24 8. 26x6. Opnieuw zijn de motiefstukken op hun plaats gebracht.

6. (Viergever) 1. 47-41; 25x45. Motiefstuk gebracht! 2. 43-38; 36x47 3. 39-34! 47x50 Ook het tweede motiefstuk staat op zijn plaats. Nu moet wit nog zelf voor de winst gaan. 4. 32-27; 23x21 5. 34x3; 50x17 Bijzonder fraai: het gat op 17 wordt eerst gevuld, maar meteen daarna weer leeggetrokken. 6. 49-44; 17x50. "Vooruit", zegt wit, "snel weer in je hok". 7. 26x30; 35x44 8. 15-10; 5x14 9. 3x6

Dat waren slechts een paar voorbeelden uit het rijke oeuvre van Viergever.

Over Max Douwes heb ik al vaak geschreven. Toen de televisieregisseur nog actief in het arbeidsproces betrokken was, had hij nauwelijks tijd om zijn dambord voor de dag te halen. Maar toen hij ernstig invalide werd, was het dambord zijn grote afleiding. Max kon bijna niets meer, maar het weinig dat hij kon, wilde hij ook naar beste vermogen doen. Hij was er trots op dat hij nog kon meehelpen bij de afwas. Nauwkeurig hield hij bij hoeveel stuks vaatwerk hij had afgedroogd. Zijn vrouw Bepje speelde het spel helemaal mee. Toen Max het getal van één miljoen had bereikt, kreeg hij van zijn vrouw een fraai diploma.

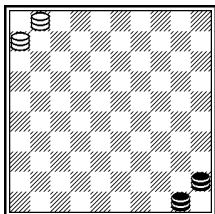
Dagelijks probeerde Max een probleem te maken. Meestal werd dat avond- of nachtwerk. Of dat een lofwaardig streven is, mag men zich afvragen, want de noodzaak om te produceren ging soms ten koste van de kwaliteit. De geniale vondsten werden zeldzamer, al komen we ook in Max' latere jaren nog prachtige parels tegen. Max hield van expressionistische problemen. Hij was een keer jurylid bij een probleemwedstrijd in de Sovjet-Unie. Toen hem naderhand gevraagd werd waarom hij een vraagstuk met een prachtige aanvangsstand zo laag waardeerde, gaf hij als antwoord: "Dat is een partijstand, dat is toch geen probleem".

Verwacht van Max dan ook geen fraaie aanvangsstanden. Zijn streven was doorgaans: zo groot mogelijke standen en leuke slagsystemen zoeken.

7. (Douwes) 1. 49-44; 40x49 2. 43-39Y; 29x40 3. 39-34; 40x29 4. 48-43; 25x34 und jetzt geht's los: 5. 38-33; 49x22 6. 33x4; 16x38 De zwarte dam komt nog wel aan slaan toe, maar anders dan je zou verwachten 7. 28x10; 5x14 8. 50-44; 22x50 9. 4x6 Y Helaas zien we bij Y een b.o. door 38-33x4x6.

8. (Douwes) 1. 35-30; 44x24 2. 38-33; 29x38 3. 28-23; 19x37 4. 49-44; 39x50 en nu volgt een grote slagenwisseling: 5. 48x8; 3x12 6. 22x4; 31x11 7. 16x18; 26x17 8. 47-41; 36x47 9. 46-41; 47x13 10. 4x6 Terwijl de meeste problemisten zich beijveren om de schijven zo ver mogelijk van de vijandelijke damlijn te posteren, vindt Max het vooral van belang dat er evenwicht is in het schijvenaantal. Soms zet hij daarvoor in de aanvangsstand zelfs wit aan slag. (Als er maar sprake is van slagkeus voor wit)

Vierdammenmotief

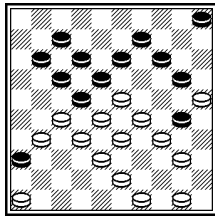
Een ander motief dat een tijdje volop in de belangstelling heeft gestaan, is het Vierdammenmotief. Zwart aan zet moet beide dammen weggeven. De stand is ook omgekeerd mogelijk (met de zwarte dammen bovenaan en de witte beneden), maar dat idee is kennelijk te moeilijk om in schijvenstand te bewerken en ook met de dammen kruiselings (b.v. met de zwarte dammen op 1 en 50) Daaraan heeft een of andere onbekende problemist uit Letland zich ooit eens gewaagd, overigens zonder tot een spectaculair resultaat te komen.

Aart de Zwart kwam in 1946 met een geweldige bewerking (diagram 7)

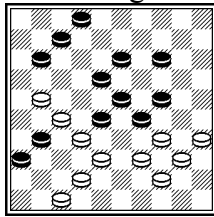
1. 46-41; 30x48 2. 49-43; 48x45 3. 50-44; 36x47 4. 27-21; 17x37 5. 28x10; 37x50 6. 23x1; 47x24 7. 25x1; 5x14 8. 3x6!!! Pas als je de schoonheid van dit alles voldoende tot je hebt

laten doordringen, mag je ontdekken dat wit in de aanvangsstand twee schijven meer heeft, overigens zonder dat het dramatische positionele gevolgen heeft.

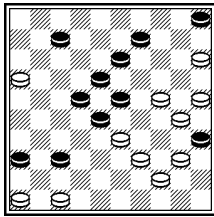
9. A.P.de Zwart

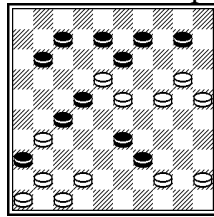
10. R.Bergsma

11. A.Miedema

12. A.v.d.Stoep

Roel Bergsma was een duizendpoot. Hij speelde een sterke partij, al blijft hij bijna altijd in de schaduw staan van zijn jongere broer Pieter; hij was jarenlang voorzitter van de Friese Dambond; hij redigeerde een uitstekende rubriek in de Leeuwarder Courant en hij vervulde tal van maatschappelijke functies naast zijn baan als hoofdonderwijzer in het Terhorne (Terherne) Ook als problemist was hij actief, zowel in ons spel als in de Friese variant ervan. In diagram 10 zien we een fraai staaltje van zijn kunnen. Het probleem dateert uit 1954.

1. 35-30; 28x48 2. 30x10; 31x22 3. 47-41; 36x47 4. 21-17! Deze tussenloop verhoogt het effect aanzienlijk; 47x33 5. 17x8! De dam op 33 wordt niet geslagen. 2x13 6. 34x1; 48x45 7. 10-4; 33x50 8. 4x6. Prachtig!!

Een andere Fries; Aart Miedema, heeft het grootste deel van zijn leven in Engeland gewoond. In de oorlog week hij als Engelandvaarder uit naar zijn nieuwe vaderland. Na de oorlog bleef hij er hangen. Hij vond er een vrouw en een goede baan bij IBM. Toen ik in 1966 met mijn vrouw in Londen op vakantie was, heb ik hem gebeld en voorgesteld elkaar te ontmoeten. Hij trakteerde ons op een fijn diner en we hebben aangenaam van gedachten gewisseld. Achteraf blijkt ik de enige Nederlandse dammer te zijn geweest, die hem ooit in Engeland heeft bezocht. Miedema was een voortreffelijke problemist, die een voorkeur had voor grote en ingewikkelde standen, al ging hij daarin minder ver dan Max. Een probleem uit 1951.

1. 47-42; 37x48 2. 46-41; 48x45 3. 16-11; 28x50 4. 11x2; 36x47 5. 2x6; 47x20 6. 25x3; 35x24 7. 15-10; 5x14 8. 3x1 Ook hier kunnen we genieten van het geweldige technische vermogen van een topproblemist.

Koos ik in de eerste elf diagrammen voor problemisten van een vorige generatie, het laatste diagram reserveer ik voor een tijdgenoot. Arie van der Stoep is de meest toonaangevende problemist van dit moment. Niet alleen maakt hij prachtige problemen, maar hij is tevens de grootste theoreticus. Wat wil je van iemand die promoveerde met een proefschrift over het woord "Dammen"? Arie houdt van partijachtige, of in elk geval overzichtelijke standen. Het twaalfde diagram is voor zijn doen tamelijk wild, maar het dateert dan ook uit zijn jonge jaren (1968)

1. 23-19; 39x50 2. 42-38; 33x42 3. 47x38; 36x47 4. 20-15; 47x12 gedwongen 5. 15x4; 27x36 6. 45-40; 12x45. Je zou het bijna vergeten, maar op 12 staat een zwarte dam 7. 46-41; 36x47 8. 4-15. Fraai, zo'n schuif met de dam; 47x20 9. 25x1; 13x24 10. 15x6 Het lijkt me dat ik u opnieuw een prachtige serie heb voorgeschoteld. Misschien kan het bijdragen tot een betere waardering voor deze mooie vorm van kunst.